

Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora o Izvješću Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Izvješće o politici tržišnog natjecanja za 2017.

(COM(2018) 482 final)

(2019/C 110/08)

Izjestiteljica: **Baiba MILTOVIČA**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 5.9.2018.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	21.11.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	12.12.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	539
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	188/1/9

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja sažetost i usredotočenost izvješća za 2017. koje se temelji na opširnom radnom dokumentu službi Komisije. Učinkovita i provedena politika tržišnog natjecanja temelj je održivog tržišnog gospodarstva. Njome se mogu uspostaviti jednaki uvjeti za proizvođače dobara i usluga, pružiti sigurnost potrošačima, poticati tržišno natjecanje i postići ključni društveni ciljevi kao što je sloboda izbora potrošača, kao i politički ciljevi kao što je dobrobit europskih građana i promicanje integracije europskog tržišta. Također ima važnu ulogu u podržavanju pozitivne poslovne, ekološke i društvene dinamike u međunarodnoj trgovini s trećim zemljama.

1.2. U izvješću za 2017. godinu snažan je naglasak stavljen na poštovanje i provedbu te se navode primjeri energičnog djelovanja Komisije. Potrošači te mala i srednja poduzeća često su u nepovoljnom položaju zbog velikih poduzeća koja mogu zloupotrebjavati svoj dominantni položaj na tržištu, pa su posebno dobrodošle mjere kojima se bori protiv praksi protivnih tržišnom natjecanju.

1.3. Zbog porasta aktivnosti protivnih tržišnom natjecanju na tržištima EU-a došlo je do postojanog razvoja nacionalnih tijela za tržišno natjecanje kao važnih provedbenih tijela za relevantno pravo. Direktiva ECN+, koja nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje omogućuje da budu djelotvornija, osnažuje nacionalne kapacitete na tom polju.

1.4. Ključno je osnažiti autonomiju nacionalnih tijela za tržišno natjecanje i osigurati odgovarajuća sredstva. Za njihov djelotvoran rad potrebna je prava neovisnost, stručno znanje i osposobljavanje, pa treba pomno pratiti Direktivu ECN+ kako bi se provjerilo da se to postiže. Potrebno je poticati preventivne mjere da se izbjegnu aktivnosti protivne tržišnom natjecanju i povećati kazne kako bi imale djelotvoran odvraćajući učinak.

1.5. EGSO podržava Komisiju u području privatne pravne provedbe pravila tržišnog natjecanja i smatra da zajedničke tužbe treba olakšati u pravnim sustavima svih država članica. Komisija treba nastaviti pratiti učinkovitost mehanizama kolektivne pravne zaštite kod povreda prava tržišnog natjecanja u raznim državama članicama i prema potrebi poduzeti daljnje mjere. U tom je pogledu prijedlog Komisije o zajedničkim tužbama, uključen u prijedlog Nove pogodnosti za potrošače, razočaravajući.

1.6. Treba razmotriti izradu dodatnih prijedloga o franšiznom poslovanju koji bi se uključili u Uredbu o skupnom izuzeću ⁽¹⁾ kako bi se vratila komercijalna i ugovorna ravnoteža između korisnika franšize i davatelja franšize.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 330/2010 (SL L 102, 23.4.2010., str. 1.).

1.7. Kada postoje značajne para-trgovačke djelatnosti koje provode tijela lokalne vlasti, potencijalno potpomognute javnim subvencijama što omogućuje nepošteno tržišno natjecanje, trebalo bi ih proučiti kako bi se utvrdilo je li potrebno prilagoditi pravila o državnim potporama ili druge instrumente.

1.8. Što se tiče Direktive o zviždačima, preporučuje se da se prilikom prijenosa i primjene u nacionalnim zakonodavstvima potvrdi da zviždači uvijek imaju pristup sindikalnim predstavnicima i da se im se u svim okolnostima pruža potpuna zaštita.

1.9. Kada se to može primijeniti na provedbu prava o tržišnom natjecanju, smatra se da bi se detaljnom analizom Komisije u pogledu praksi energetske regulatornih tijela u svim državama članicama u suradnji s Vijećem europskih energetske regulatornih tijela (CEER) i Agencijom za suradnju energetske regulatornih tijela (ACER) moglo utvrditi mjere kojima bi se moglo ukloniti ograničavajuće djelovanje koje i dalje šteti potrošačima.

1.10. Novom analizom funkcioniranja lanca distribucije hrane u budućim izvješćima o politici tržišnog natjecanja mogli bi se utvrditi i predložiti pravni lijekovi za kontinuirano korištenje tržišne moći od strane trgovaca na dominantnim položajima, a koje se može pokazati neprimjerenim.

1.11. Postoji niz praksi protivnih tržišnom natjecanju koje postoje i neprestano se stvaraju u digitalnom gospodarstvu. Odbor je zabrinut što se ne primjenjuju odgovarajuća sredstva za praćenje tog financijski dinamičnog sektora koji se ubrzano razvija, te potiče da se u tu svrhu unesu posebne odredbe u višegodišnji financijski okvir.

1.12. Postoji niz čimbenika izvan neposrednog područja politike tržišnog natjecanja koji ipak izazivaju zabrinutost u pogledu narušavanja tržišta: velike razlike između država članica u oporezivanju trgovačkih društava, prakse zapošljavanja poznate pod zajedničkim nazivom socijalni damping, prakse koje nastaju u ekonomiji honorarnih poslova te pitanja koja se odnose na kružno gospodarstvo i globalnu gospodarsku održivost. Odbor poziva Komisiju da u potpunosti primijeni sve svoje ovlasti i kapacitete kako bi osigurala da sive zone u kojima postoji ponašanje protivno tržišnom natjecanju budu, gdje god je moguće, pod nadzorom, razjašnjene i ispravljene.

1.13. Pravo tržišnog natjecanja jedan je od najstarijih dijelova pravne stečevine, no nije uvijek doraslo izazovima ovog stoljeća. Umjetnoj odvojenosti tržišta od socijalno-ekoloških aspekata posebno bi koristila sveobuhvatna i sistemska revizija prava EU-a o tržišnom natjecanju kojom bi se uključilo gospodarske, okolišne i socijalne ciljeve.

2. Sadržaj Izvješća o politici tržišnog natjecanja za 2017.

2.1. Politika tržišnog natjecanja temelj je jedinstvenog tržišta i postoji od donošenja Ugovora iz Rima i utemeljenja današnje Europske unije. Utvrđena je u okviru koji je utvrđen u odredbama kao što su članci 101. i 102. UFEU-a, koji pojašnjavaju njezin sadržaj i područje primjene.

2.2. Tijekom 2017. poduzete su posebne mjere u korist potrošača i europske industrije u ključnim područjima: digitalno gospodarstvo, energetika, farmaceutski i agrokemijski sektor, mrežne industrije i financijska tržišta. Ovaj sažetak naglašava glavne točke Izvješća, koji i sam predstavlja sažetak opsežnog rada u brojnim gospodarskim sektorima.

2.3. Politika mora biti prenesena u pravila, a pravila moraju biti provedena. Europska komisija bila je jedan od članova osnivača Međunarodne mreže za tržišno natjecanje (ICN) te je aktivna i u svim međunarodnim forumima o tržišnom natjecanju, uključujući OECD, UNCTAD, WTO i Svjetsku banku. Komisija blisko surađuje s nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje i predložila je nova pravila u obliku direktive ⁽²⁾ kako bi tijelima država članica nadležnima za tržišno natjecanje omogućila da učinkovitije provode protumonopolska pravila EU-a.

2.4. Važno je da pojedinci koji imaju saznanja o postojanju ili funkcioniranju kartela, ili o drugim vrstama povreda protumonopolskih propisa, imaju na raspolaganju sredstva za razotkrivanje takvih praksi. Pokrenut je novi instrument za anonimne zviždače koji olakšava taj postupak i aktivno se upotrebljava.

2.5. Zahtjevi u pogledu prijave za manje i manje problematične mjere državne potpore sada su pojednostavljeni te su uvedeni izuzeci, a 24 države članice uključile su se u modul za transparentnu dodjelu koji pruža podatke o državnim potporama.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_en.pdf

2.6. Poduzeta je stroga provedba pravila tržišnog natjecanja na koncentriranim tržištima. U farmaceutskom sektoru pokrenut je prvi istražni postupak Komisije u pogledu zabrinutosti o praksama određivanja prekomjernih cijena u farmaceutskoj industriji; ispitano je nekoliko koncentracija u agrokemijskom sektoru i zabranjena je jedna koncentracija u industriji cementa koja bi dovela do znatnog smanjenja tržišnog natjecanja.

2.7. U energetskom sektoru provele su se provedbene mjere u vezi s državnim potporama i mehanizmima za razvoj kapaciteta, a istraga o poslovnim praksama Gazproma u srednjoj i istočnoj Europi dovela je do preliminarnih rezultata da je bilo kršenja protumonopolskih pravila EU-a.

2.8. U prometnom sektoru ispitana su stjecanja u zrakoplovnom sektoru i utvrđena su djelovanja protivna tržišnom natjecanju u željezničkom prometu u Litvi, što je rezultiralo novčanim kaznama i popravnim mjerama, te je pružena državna potpora sektoru u Grčkoj i Bugarskoj. Poduzete su mjere protiv poduzeća Scania zbog sudjelovanja u kartelu u pogledu cestovnog prijevoza tereta, a nekoliko tvrtki u sektoru automobilskih dijelova bilo je kažnjeno velikim novčanim kaznama.

2.9. Proširenje Uredbe o općem skupnom izuzeću na luke i zračne luke pojednostavilo je pružanje odgovarajućih državnih potpora.

2.10. Istragom Komisije o predloženoj koncentraciji između društva Deutsche Börse i društva London Stock Exchange Group zaključeno je da bi tom koncentracijom nastao monopol te je ona zabranjena.

2.11. Valja napomenuti da će politika tržišnog natjecanja EU-a morati konstruktivno i kreativno odgovoriti na izazov koji sa sobom donosi povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije. Kako je utvrdilo Europsko vijeće, u svakom budućem sporazumu o trgovini trebali bi se osigurati ravnopravni uvjeti, posebno u pogledu tržišnog natjecanja i državnih potpora.

3. Opće napomene

3.1. EGSO pozdravlja izvješće za 2017., koje sadrži brojne primjere usmjerenosti Komisije na promicanje dobrobiti potrošača i sprečavanje nanošenja štete potrošačima. Rezultat takvog pristupa nije samo jačanje integracije jedinstvenog tržišta nego i jačanje gospodarskog razvoja i povezanih ciljeva socijalne politike.

3.2. U prošloj je godini u mišljenjima EGSO-a često utvrđena važnost učinkovite i primijenjene politike tržišnog natjecanja. Referentne vrijednosti za dobrobit i blagostanje potrošača uz održavanje učinkovite konkurentne strukture pružaju razlog za rješavanje problema iskorištavanja, isključujućih djelovanja i ograničavajućih sporazuma. Poticanjem najbolje gospodarske prakse čvrsta politika tržišnog natjecanja potiče jačanje europskih poduzeća na konkurentnim svjetskim tržištima kao i promicanje socijalnih ciljeva na kojima se temelji.

3.3. Emisije automobilskeg prijevoza

3.3.1. U mišljenju EGSO-a pod nazivom „Mjere EU-a za poboljšanje usklađenosti s propisima o okolišu i upravljanja okolišem”⁽³⁾ napominje se da nedovoljno poštovanje mehanizama koji garantiraju provedbu zakonodavstva o okolišu i upravljanje okolišem nažalost doprinosi nepoštenom tržišnom natjecanju i šteti gospodarstvu. Odbor ističe da je usklađenost s vladavinom prava i njezino poštovanje ključno za snažnu tržišnu politiku.

3.3.2. U tom kontekstu Odbor pozdravlja činjenicu da je preliminarna istraga Komisije o mogućem kartelu u koji su uključeni BMW, Volkswagen, Daimler, Audi i Porsche, u vezi s ograničavanjem razvoja sustava selektivne katalitičke redukcije i filtara čestica, čime se možda ograničilo uvođenje ekološki prihvatljivijih tehnologija, dovela do toga da tim koji se bavi praksama protivnim tržišnom natjecanju sada pokrene službeni istražni postupak.

3.4. Mehanizmi kolektivne pravne zaštite

3.4.1. Odbor primjećuje konačni prijenos Direktive o naknadi štete za kršenje prava tržišnog natjecanja⁽⁴⁾ koja djelomično rješava pitanje pružanja pravnog mehanizma za kolektivne mjere. Međutim, povlačenje prijedloga direktive koji je 2009. izradila Glavna uprava COMP, kada se zajednički sagleda s prijedlogom nedavno uključenim u Paket „Nove pogodnosti za potrošače”, ukazuje na nedostatak političke volje da se poduzmu značajni koraci prema uspostavi istinski

⁽³⁾ SL C 283, 10.8.2018., str. 69.

⁽⁴⁾ Direktiva 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća o postupcima za naknadu štete zbog kršenja odredaba prava tržišnog natjecanja (SL L 349, 5.12.2014., str. 1.).

učinkovitog okvira za zajedničke tužbe na europskoj razini. Stoga EGSO potiče Komisiju da nastavi pratiti učinkovitost mehanizama kolektivne pravne zaštite kod povreda prava tržišnog natjecanja u različitim državama članicama i prema potrebi poduzme daljnje mjere.

3.5. Maloprodajne franšize

3.5.1. EGSO primjećuje da postoji rastući problem koji se odnosi na franšizne ugovore u maloprodajnom sektoru koji može imati ozbiljne posljedice na tržišno natjecanje. Na primjer, veliki spor u Nizozemskoj između davatelja franšize HEMA i brojnih korisnika franšize u vezi postojećih ugovora i udjela zarade od prodaje na internetu doveo je do raskida franšiznih ugovora. Odbor poziva Komisiju da analizira tu situaciju i iznese dodatne prijedloge za franšizno poslovanje koji bi mogli biti uključeni u Uredbu o skupnom izuzeću kako bi se vratila komercijalna i ugovorna ravnoteža između korisnika franšize i davatelja franšize.

3.6. Subvencije na razini lokalnih vlasti

3.6.1. U mnogim državama članicama tijela lokalne vlasti okreću se razvoju komercijalnih aktivnosti koje upotrebljavaju resurse ili objekte u javnom vlasništvu. To može dovesti do nepoštenog tržišnog natjecanja ako je prisutan element subvencije. Primjerice, mala i srednja poduzeća u industriji usluživanja hrane i turizma suočavaju se sa subvencioniranim aktivnostima u kantinama sportskih klubova, rekreacijskih centara itd. Tijela lokalne vlasti posjeduju ili nude javna sredstva tim klubovima i udrugama koje su često izuzete od plaćanja PDV-a i uživaju socijalne premije, kao što je volonterski rad. Te paratrgovačke djelatnosti često su organizirane (u smislu prometa i dobiti) kao normalno trgovačko poduzeće. Odbor poziva Komisiju da prati taj fenomen i vidjeti je li potrebno prilagoditi pravila o državnim potporama ili druge instrumente na razini EU-a kako bi se regulirale te lokalne aktivnosti, koje se u nekim slučajevima čak i subvencioniraju sredstvima iz EU-a!

3.7. Informacije o državnim potporama

3.7.1. Dostupnost i uporaba modula za transparentnu dodjelu posebno je dobrodošla jer omogućava zainteresiranim dionicima (Komisija, konkurenti i šira javnost) da provjere sukladnost državnih potpora s pravilima. Do danas su objavljeni podaci o približno 30 000 predmeta dodjele potpore.

4. Posebne napomene

4.1. Direktiva ECN +

4.1.1. Potaknut naglaskom na provedbi pravila tržišnog natjecanja u izvješću, EGSO koristi ovu priliku da ponovno iznese svoja stajališta⁽⁵⁾ o Direktivi ECN+⁽⁶⁾ koja ovlašćuje tijela nadležna za tržišno natjecanje da učinkovitije provode pravila.

4.1.2. Odbor je ranije iznio stav da bi Uredba bila učinkovitiji zakonodavni instrument u tom području, ali uviđa potrebu za proporcionalnošću. Nadalje, politika tržišnog natjecanja trebala bi jamčiti jednake mogućnosti, pri čemu tijela nadležna za tržišno natjecanje trebaju imati na raspolaganju pravne mjere i instrumente potrebne za rješavanje problema tajnih kartela.

4.1.3. Iako bi Direktiva ECN+ trebala jamčiti neovisnost, resurse i učinkovit skup alata za provođenje pravila, i dalje se postavljaju pitanja o autonomiji i kapacitetima tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Za njihov djelotvoran rad potrebna je prava neovisnost, stručno znanje i osposobljavanje. Potrebno je poticati preventivne mjere da se izbjegne djelovanje protivno tržišnom natjecanju i povećati kazne kako bi imale djelotvoran odvraćajući učinak. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlasti za pokretanje sudskih postupaka.

⁽⁵⁾ SL C 345, 13.10.2017., str. 70.

⁽⁶⁾ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije provođenje pravila i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta (COM/2017/0142 final).

4.2. Zaštita zviždača

4.2.1. Treba poduzeti dodatne napore u pogledu informiranja javnosti o pravilima tržišnog natjecanja. Time će se poboljšati učinkovitost novih alata koji su dostupni za prijavljivanje povreda prava tržišnog natjecanja, kao što je alat zviždača. EGSO je zadovoljan što se taj alat redovito upotrebljava, ali je iz brojnih razloga zabrinut u pogledu predložene Direktive, koja ima za cilj jačanje zaštite zviždača ⁽⁷⁾.

4.2.2. EGSO poziva Komisiju da pregleda njegovo mišljenje o ovoj Direktivi ⁽⁸⁾ u kojem preporučuje da područje primjene Direktive ne bude ograničeno na sukladnost s pravom EU-a, nego da se proširi tako da uključuje i usklađenost s nacionalnim zakonodavstvom.

4.2.3. Također je važno spomenuti uključivanje prava radnika te navesti sindikalne predstavnike i nevladine organizacije kao primjere pravnih osoba. Zviždači u svakoj fazi postupka trebaju imati pristup sindikalnim predstavnicima.

4.3. Digitalno gospodarstvo

4.3.1. EGSO primjećuje da je nova Uredba o suradnji u zaštiti potrošača ⁽⁹⁾ usvojena krajem 2017. i da bi trebala osigurati bolju koordinaciju između potrošačkih mreža kako bi se provele mjere protiv prekograničnog postupanja protivnog tržišnom natjecanju. Na primjer, Uredbom se utvrđuju prakse geografskog blokiranja u sektoru e-trgovine, što je po svojoj naravi prekogranično pitanje. Europski potrošački centri bavili su se tim problemom dugi niz godina i prikupili su prekogranične primjere i prakse. Sada se očekuju bolje koordinirane provedbene mjere u suradnji s Europskom mrežom za tržišno natjecanje i Mrežom za suradnju u području zaštite potrošača.

4.3.2. U području digitalnog gospodarstva koje ubrzano raste neprekidno se stvaraju raznovrsne druge vrste praksi protivnih tržišnom natjecanju. Na primjer, upotrebom složenih algoritama cijene se mogu prilagoditi na temelju podataka o određenoj osobi, prikupljenih iz raznih internetskih izvora, a također se pomaže poduzećima da sklapaju tajne dogovore preko interneta. Komisija treba imati na raspolaganju odgovarajuća proračunska sredstva kako bi nadzirala i suzbijala takve prakse.

4.4. EGSO smatra da bi bolja suradnja između tijela nadležnih za tržišno natjecanje i organizacija potrošača bila korisna za obje strane, posebice jer su nacionalne organizacije potrošača u dobrom položaju za informiranje tijela nadležnih za tržišno natjecanje o sumnjama kršenja. Zapravo, oni mogu nadležnim tijelima pružiti vrijedne podatke iz vlastitog postupanja s pritužbama.

4.5. Energetska unija može potaknuti kontinuirani postupak održavanja poštenog tržišnog natjecanja u energetskom sektoru EU-a, koji je i dalje područje u kojem postoji širok spektar potrošačkih i industrijskih cijena i gdje se tržišni izbor može ograničiti. EGSO smatra da će detaljna analiza regulatornih praksi – koje se znatno razlikuju između država članica – pružiti temelj za konstruktivan dijalog kako bi se riješio problem nepodudarnosti, a to bi trebala zajednički provoditi tijela nadležna za tržišno natjecanje, nacionalna energetska regulatorna tijela i Komisija. Time će se možda pojasniti nedostatak izbora i ograničavajuća djelovanja u, na primjer, programima centralnoga grijanja.

4.6. Neodgovarajuće nametanje tržišne snage u sektoru maloprodaje hrane problem je koji i dalje postoji. Komisija postavlja pitanje jesu li veliki maloprodajni lanci dobili preveliku pregovaračku moć (u bilateralnim pregovorima sa svojim dobavljačima) i kupovnu moć (na tržištu općenito) zahvaljujući svojoj dvostrukoj ulozi kupca i konkurenta (preko vlastitih robnih marki) svojih dobavljača ⁽¹⁰⁾. Odbor poziva na djelovanje u skladu sa svojim nedavnim mišljenjem o toj temi ⁽¹¹⁾ i ponavlja svoju preporuku da Komisija uključi praćenje funkcioniranja lanca distribucije hrane u buduća izvješća o politici tržišnog natjecanja.

⁽⁷⁾ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (COM(2018) 218 final).

⁽⁸⁾ Mišljenje EGSO-a „Jačanje zaštite zviždača na razini EU-a“. Izvjestiteljica: Franca Salis-Madinier (SL C 62, 15.2.2019., str. 155.).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 345, 27.12.2017., str. 1.).

⁽¹⁰⁾ Radni dokument osoblja Komisije (SWD(2018) 349 final).

⁽¹¹⁾ SL C 283, 10.8.2018., str. 69.

4.7. Pravo tržišnog natjecanja i širi javni interes

4.7.1. Narušavanje tržišta mogu prouzročiti razni čimbenici izvan strogog područja primjene politike tržišnog natjecanja. Među njima su: velike razlike između država članica u oporezivanju trgovačkih društava, prakse zapošljavanja poznate pod zajedničkim nazivom socijalni damping, prakse koje nastaju u ekonomiji honorarnih poslova te pitanja koja se odnose na kružno gospodarstvo i globalnu gospodarsku održivost.

4.7.2. Pravo tržišnog natjecanja koje se temelji na gospodarskim perspektivama sredine 20. stoljeća sada mora dorasti izazovima 21. stoljeća. Kako bi se prevladala umjetna odvojenost tržišta od socijalno-ekoloških pitanja trebalo bi otpočeti sveobuhvatnu i sistemsku reviziju zakonodavstva EU-a o tržišnom natjecanju, uzimajući u obzir gospodarske, okolišne i socijalne ciljeve.

4.7.3. EGSO smatra da bi obveze koje je EU preuzeo u pogledu ciljeva održivog razvoja i Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama, uz postojeće obveze u ugovorima, trebalo uzeti u obzir kao ciljeve od javnog interesa u primjeni prava tržišnog natjecanja jednako kao i interese potrošača.

4.7.4. Potrebno je priznati učinke tržišnih koncentracija na buduće generacije potrošača i proizvođača. Trebalo bi razmotriti različite modele za izračun dugoročnih štetnih učinaka, npr. kao što je u javnoj nabavi već učinjeno uračunavanjem troška životnog ciklusa proizvoda.

4.8. EGSO je u nekoliko nedavnih mišljenja ⁽¹²⁾ zatražio da se mjere koje se odnose na pošteno oporezivanje koje poduzima Europska komisija (u pogledu multinacionalnih poduzeća i pojedinaca) ojačaju jer su mnoga pitanja ostala neriješena. To uključuje borbu protiv poreznih prevara, poreznih oaza, agresivnog poreznog planiranja i nepoštenog tržišnog natjecanja u području oporezivanja među državama članicama.

4.9. Konkretnije, postoje primjeri kontinuiranog i znatnog narušavanja tržišta uzrokovanog vrlo različitim nacionalnim sustavima poreza na trgovačka društva u državama članicama, pri čemu se oporezivanje trgovačkih društava kreće u rasponu od 9 % do 35 %, a u nekim zemljama postoje još niže stope u kategorijama kao što su prava intelektualnog vlasništva. Budući da je politika oporezivanja u nacionalnoj nadležnosti, politici tržišnog natjecanja EU-a uvijek će predstavljati napor ublažiti nastala narušavanja.

4.10. Direktiva o suzbijanju izbjegavanja poreza, koja bi trebala biti primijenjena putem zakona država članica do 1. siječnja 2019., utvrđuje pravila protiv praksi izbjegavanja poreza kojima se izravno utječe na funkcioniranje unutarnjeg tržišta i sadrži elemente koji bi trebali pomoći u izbjegavanju nekih različitih nacionalnih pristupa, i to treba pozdraviti.

Bruxelles, 12. prosinca 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER

⁽¹²⁾ SL C 262, 25.7.2018., str. 1.; SL C 197, 8.6.2018., str. 29.; SL C 81, 2.3.2018., str. 29.